

Наша СЛОВА

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 7 (1262) 17 ЛЮТАГА 2016 г.

21-га лютага - Міжнародны дзень роднай мовы

Дзень беларускай мовы пачаў святкаваць Інбелкульт

Упершыню ў ДУА "Інстытут культуры Беларусі" (Інбелкульт) адбылося свята, прысвечанае Дню беларускай мовы, у якім удзельнічалі супрацоўнікі ўстановы і слухачы курсаў павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў у сферы культуры.

Вестыбюль інстытута быў святочна ўпрыгожаны, гучалі песні ў выкананні У. Мулявіна і ансамбля "Песняры", была праведзена кніжная выстава выданняў сваіх аўтараў, а ў актавай зале адбылася асноўная імпрэза. Кіраўнік установы, прарэктар па вучэбнай рабоце І.Б. Лапцёнак сказала пранікнёныя словы аб роднай мове, яе значэнні і папулярызацыі ўстановамі культуры. Затым прысутныя прынялі ўдзел у сумесных чытаннях вершаў беларускіх паэтаў. У заканчэнні мерапрыемства была праведзена беларуская дыктоўка. Тэкст узяты з прадмовы да зборніка "Дудка беларуская" Францішка Багушэвіча. Дыктоўку праводзіў былы настаўнік школы, а цяпер начальнік аддзела традыцыйнай культуры і аматарскай творчасці А.Ю. Лозка.

Юлія Лукашэвіч,

метадыст аддзела традыцыйнай культуры і аматарскай творчасці Інбелкульт.

Урокаў беларускай мовы ў пачатковай школе будзе гэтулькі ж, колькі і рускай

Беларускую і рускую мовы ў пачатковых класах агульнаадукацыйных школ будучы вывучаць у аднолькавым аб'ёме. У апошнія гады цікавасць да вывучэння гісторыі і геаграфіі Беларусі на роднай мове ў школьнікаў вырасла. Пра гэта, адказваючы на пытанне TUT.BY, распавяла Ірына Булаўкіна, галоўны спецыяліст кіравання агульнай сярэдняй адукацыі Міністэрства адукацыі.

З наступнага навучальнага года другакласнікі пачнуць вывучаць беларускую і рускую мовы і літаратуру роўную колькасць гадзін, незалежна ад таго, рускамоўная іх школа ці беларускамоўная. У школьнікаў будзе па тры ўрокі рускай і беларускай мовы і па дзве гадзіны літаратуры. Сёння колькасць гадзін адрозніваецца ў залежнасці ад таго, на якой мове вучыцца школьнік. Калі на рускай, то рускай мовы больш.

Пакуль навіна запрацуе толькі ў другім класе, але праз год - у трэцім, а потым - і ў чацвёртым. Такім чынам у пачатковай школе паступова прыйдуць да роўнай колькасці дзвюх дзяржаўных моў. Такія

сістэма ўжо даўно працуе ў старэйшых класах, пачынальна з пятага.

- У нас усё-такі дзве дзяржаўныя мовы: руская і беларуская. І калі з 5-га па 11-ты клас колькасць гадзін рускай і беларускай мовы, незалежна ад мовы навучання, аднолькавая, то чаму ў пачатковай школе розныя? - задаецца пытаннем Ірына Булаўкіна. - Праўда, мы не чапалі першыя класы. Там дзеткі пачынаюць вывучаць граматы, вучыцца чытаць. Колькасць гадзін не змянялі, каб дзіця ўвайшло ў моўнае асяроддзе.

Па словах прадстаўніца Мінадукацыі, вывучэнне беларускай мовы ў школах не абмяжоўваецца толькі колькасцю навучальных прадметаў. У сярэдніх школах распрацавана больш за 40 факультатывных заняткаў, гэта значыць школьнікі па жаданні могуць вывучаць беларускую мову і пасля ўрокаў.

З 2012 гады ў Міністэрстве заўважылі тэндэнцыю: вучні рускамоўных школ па жаданні вывучаюць гісторыю і геаграфію Беларусі на беларускай мове. Напрыклад, у гэтым навучальным годзе гісторыю Беларусі на беларускай мове захацелі вучыць больш за 18 тысяч вучняў, а геаграфію - каля 500. З кожным годам гэта лічба расце. Па меркаванні Ірыны Булаўкінай, гэта добрая тэндэнцыя.

Таксама з гэтага навучальнага года вучні 10 класаў сярэдніх школ могуць вывучаць беларускую мову і літаратуру на падвышаным узроўні. Для гэтага не абавязкова вучыцца ў гімназіі. У такіх класах па тры гадзіны беларускай мовы і літаратуры ў тыдзень. З наступнага навучальнага года такая магчымасць з'явіцца і ў 11-класнікаў.

Нагадаем, што ў 1990 годзе беларускую мову абвясцілі адзінай дзяржаўнай мовай у краіне. У 1994-1995 навучальных гадах, каля 75% першакласнікаў пайшлі ў класы з беларускай мовай навучання. Каля 40% ад агульнага ліку школьнікаў вучыліся на беларускай мове.

Пасля рэферэндуму 1995 года, на якім беларусы выказаліся за двухмоўе, суадносіны рускамоўных і беларускамоўных школ змянілася не ў карысць роднай мовы. Напрыклад, у 2012-2013 навучальным годзе 83% школьнікаў атрымлівалі адукацыю на рускай мове, і толькі 17% - на беларускай.

Міністр адукацыі Міхаіл Жураўкоў практычна адразу пасля таго, як яго прызначылі міністрам, выказаў надзею, што з часам больш паловы прадметаў у школе будуць выкладаць на "роднай мове". Пра беларускую мову ў сістэме сярэдняй адукацыі выказваўся і Аляксандр Лукашэнка. Прэзідэнт здзівіўся, што рускай і нават англійскай мовам адводзіцца больш гадзін, чым беларускай.

Наталія Касцюкевіч, TUT.BY.

110 гадоў з дня нараджэння Мікалая Ўлашчыка

Мікалай Мікалаевіч УЛАШЧЫК (14 лютага 1906, в. Віцкаўшчына, Койданаўская воласць, Менскі павет, цяпер Дзяржынскі раён, Менская вобласць - 14 лістапада 1986, Масква) - беларускі гісторык, археограф, празаік, перакладчык, мемуарыст. Доктар гістарычных навук. Аўтар навуковых прац па гісторыі ВКЛ, па праблемах летапісання, крыніцазнаўства і археографіі.

Нарадзіўся ў сям'і заможнага селяніна. У 1924-1930 працаваў у Беларускай дзяржаўнай бібліятэцы і Кніжнай палатцы БССР. Браў актыўны ўдзел у нацыянальным жыцці Менска. Пачаў публікавацца з 1924. У 1929 скончыў сацыяльна-гістарычнае аддзяленне педагагічнага факультэта БДУ. Арыштаваны 16 чэрвеня 1930 у справе "Саюза вызвалення Беларусі", фактычна за працу ў галіне беларускага краязнаўства. 10 красавіка 1931 высланы на 5 гадоў у Налінск Вяцкай вобласці. Арыштаваны зноў у ліпені 1932 і 10 чэрвеня 1933 асуджаны паўторна; этапаваны ў Мар'янскі лагер (Новасібірская вобласць); потым у пасёлак Суслава Кемераўскай вобласці. Вызвалены вясной

1935 без права вяртання ў Беларусь. Працаваў выкладчыкам гісторыі і геаграфіі ў розных навучальных установах Расіі. З 1939 у Ленінградзе. Арыштаваны 23 чэрвеня 1941; высланы ў Златавуст Чалябінскай вобласці. Пры садзеянні акадэміка Л. Арбелі 28 лістапада 1942 вызвалены. У 1948 выкладаў у Маскоўскім універсітэце. У 1949 звольнены з

працы. Арыштаваны 23 снежня 1950; этапаваны ў лагер пры пасёлку Суслава ў Сібіры. Вызвалены 25 сакавіка 1955. Вярнуўся ў Маскву. Да 1986 працаваў навуковым супрацоўнікам Інстытута гісторыі АН СССР. Пахаваны ў Менску на Чыжоўскіх могілках. У г. Старыя Дарогі Улашчыку ўстаноўлены помнік.

Вікіпедыя.

Уладзіміру Ягоўдзіку - 60

Уладзімір ЯГОЎДЗІК нарадзіўся 14.02.1956 г. у вёсцы Кастроўчыцы Слонімскага раёна Гарадзенскай вобласці ў сялянскай сям'і. Вучыўся ў Дзятлаўскай, Слонімскай, Зэльвенскай школах-інтэрнатах, у 1978 г. скончыў філалагічны факультэт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. У 1978-1982 гг. працаваў карэспандэнтам Берасцейскай абласной газеты "Заря", рэдактарам Берасцейскай абласной студыі тэлебачання. З 1982 г. жыве ў Менску. У 1982-1990 гг. - супрацоўнік штотыднёвіка "Літаратура і мастацтва", з 1990 г. - рэдактар газеты "Дзеці і мы". Сябар СП СССР з 1985 г.

Дэбютаваў у друку вершамі ў 1972 г. (газета "Гродзенская праўда"). Выдаў кнігі прозы "Стронга" (1984), "Вочы Начніцы" (бібліятэка часопіса "Малодосць", 1989), "Прыручэнне птушкі" (1989),

зборнік казак "Сонейка, свяці!" (1988). Аўтар мастацкага альбома "Алена Кіш" (1990). Напісаў для дзяцей п'есы, што ставіліся ў лялечных і драматычных тэатрах краіны, на Беларускай радыё і тэлебачанні, "Залатое зярнятка" (пастаўлена ў 1983), "Сонейка, свяці!" (надрукавана і пастаўлена ў 1985), "Пякла баба калачы" (з А. Шкілёнкам, пастаўлена ў 1987), "Сакрэты Вогнікі" (пастаўлена ў 1987), "Усміхніся, прынцэса..." (надрукавана і пастаўлена ў 1990).

Выступае ў перыядычным друку як літаратурны крытык, а таксама з мастацтвазнаўчымі артыкуламі пра самадзейных і прафесійных мастакоў рэспублікі. Перакладае з расейскай і ўкраінскай моў.

Вікіпедыя.

(Пра У. Ягоўдзіка чытайце на ст. 4.)

ISSN 2073-7033

Вандроўка ў госці да карыфеяў беларушчыны

Вандроўка ў госці да карыфеяў беларушчыны зладзілі сябры магільскай суполкі ТБМ. 9 студзеня мы наведалі жывога класіка беларускай літаратуры, народнага паэта Беларусі Ніла Гілевіча і пісьменніка, літаратара-даследчыка, фалькларыста-этнографа Арсена Ліса.

Паколькі Ніл Сымонавіч у свае 84 гады пачуваецца не надта добра, планавалася не затрымлівацца ў яго і не напружваць доўгімі размовамі, абмежаваць сустрэчу 15-20 хвілінамі, каб паспець сказаць колькі добрых словаў ды атрымаць аўтографы, але незаўважна размова зацягнулася на паўтары гадзіны. Гаворка пачалася са знаёмства з гасцямі, бо апроч Алега Дзьячкова ўсе астатнія ўпершыню сустрэліся з паэтам, ды яшчэ ў яго доме. Цікавіўся Ніл Сымонавіч і нашымі ТБМ-аўскімі справамі, узгадалі вядомых землякоў з Магільскай беларушчыны, якіх ён ведаў, а для некага нават быў настаўнікам, абмеркавалі і сучасны стан роднай мовы і нацыянальнай культуры, адносіны дзяржавы да ўсяго беларускага, бо што і казаць, калі нават у кнігарнях не знайшлося ніводнай кнігі народнага паэта, а збор сваіх твораў шануюны Ніл Гілевіч выдаваў за ўласную і не надта вялікую пенсію. Бясконца можна было размаўляць з гэтакім цікавым чалавекам, але ўсё ж давялося спыніцца, а на доўгую памяць аб сустрэчы Ніл Сымонавіч пакінуў цёплыя запісы на нашых асобніках сваіх цудоўных кніг.

Наступнай мэтай нашай гасцёўнай вандроўкі стаўся вядомы беларускі літарату-

разнавец, пісьменнік, даследчык філолага, этнограф і фалькларыст Арсень Ліс. Сустрэча пачалася як звычайна - са знаёмства, тым болей што не ўсе з нас ведалі Арсень Сяргеевіча і ягоныя працы, бо ўсё ж кірунак яго дзейнасці больш навукова-даследніцкі, а не літаратурна-папулярны. Вельмі цікава і пазнавальна было паслухаць расповед вятлівага гаспадара пра сябе і свае даследванні, пра сустрэчы з вядомымі беларускімі дзеячамі і творцамі, малавядомыя факты і старонкі нашай гісторыі. Не абышлі ўвагай і падзеі ў сучасным свеце, нашу беларускую рэчаіснасць. Дзве гадзіны доўжылася сустрэча, напрыканцы якой спадар Арсень падпісаў нам свае кнігі, што, дарэчы, можна яшчэ прыдбаць у кнігарнях - цікавы і змястоўны зборнік выбраных твораў выйшаў у серыі "Беларускі кнігазбор".

Варта яшчэ дадаць,

21 лютага 2016 г.

У Магілье беларуская дыктоўка ў Міжнародны дзень роднай мовы. Пачатак у 13.00 у Палацы культуры вобласці (ДК "Хімвалакно"), у Белай зале на другім паверсе. Пасля дыктоўкі - урачысты канцэрт, прысвечаны 75 - годдзю Уладзіміра Мулявіна.

Да Дня роднай мовы

Да Міжнароднага дня роднай мовы Лідская гарадская арганізацыя ТБМ выпусціла камплект паштовак пад адзіным заклікам: "Не забывайма беларускія словы". Агульны наклад - чатыры тысячы асобнікаў. Паштоўкі можна будзе знайсці на сядзібе ТБМ.

Наш кар.

Да ведама жыхароў Лідскага раёна, сяброў ТБМ, аматараў і прыхільнікаў беларускай мовы

IX Агульнанацыянальная дыктоўка да Міжнароднага дня роднай мовы на Лідчыне пройдзе:

19 лютага.

Цэнтральная раённая бібліятэка імя Янкі Купалы, вул. Ленінская, 10 - 11.00.

6-ты бібліятэчны філіял г. Ліды, вул. Фурманова, 17 - 15.00.

20 лютага.

Бібліятэка в. Мінойты - 10.30.

Бярозаўская гарадская бібліятэка - 13.00.

4-ты бібліятэчны філіял г. Ліды, б-р князя Гедзіміна, 5 - 14.00.

Бібліятэка в. Далекія - 16.00.

21 лютага.

3-ці бібліятэчны філіял г. Ліды, м-н Маладзёжны, вул. Фамічова, 6 - 10.30.

Аграсядзіба Пескі - 18.00.

Дзень і час дыктовак у іншых установах і населеных пунктах просім удакладняць на месцах.

24 лютага - літаратурныя сустрэчы з

Э. Акуліным і Л. Дранько-Майсюком:

- у Лідскім каледжы, вул. Кірава, 20 - 13.45.

- у Літаратурным музеі (домік Таўлая) - 15.30.

Шануюныя лідзяне, чакаем вас у госці да беларускай мовы на ўсёй Лідчыне.

2016 - Год культуры

Шляхі супрацоўніцтва ў інфармацыйнай прасторы

У рамках Дня спецыяліста "Інфармацыйныя веды як адлюстраванне мінулага і сучаснага Лідчыны" ў Цэнтральнай раённай бібліятэцы імя Янкі Купалы адбыўся круглы стол "Інфармацыйная прастора Лідчыны: шляхі супрацоўніцтва", арганізаваны бібліятэкай і газетай "Наша слова". За круглым сталом сабраліся прадстаўнікі розных устаноў, так ці інакш звязаных з інфармацыйным забеспячэннем насельніцтва: Цэнтральнай раённай бібліятэкі, раённых сродкаў масавай інфармацыі, Лідскай друкарні, Дзяржаўнага занальнага архіва, Гістарычна-мастацкага

музея і інш. Удзельнікі круглага стала абмяркоўвалі пытанні эфектыўнага супрацоўніцтва ў Год культуры, абменьваліся досведам работы, дзяліліся планами на бягучы год.

Загадчык аддзела маркетынгу бібліятэкі Дар'я Марцінкевіч азнаёміла прысутных з найбольш значнымі мерапрыемствамі бібліятэкі, запланаванымі на 2016 год, і запрасіла прадстаўнікоў іншых устаноў да супрацоўніцтва ў гэтых мерапрыемствах. Так, на працягу ўсяго года будзе праводзіцца 2-гі раённы літаратурны кон-

курс імя Веры Навіцкай "Дарослыя - дзецям" (першы такі конкурс дзіцячых твораў літаратараў Лідчыны ўжо праводзіўся ў 2014 годзе). Творы для дзяцей, дасланыя на конкурс і якія адпавядаюць усім яго патрабаванням, увойдуць у зборнік "Дарослыя - дзецям". На красавік запланаваны 4-я Лідскія чытанні (навукова-практычная канферэнцыя) "Сто год афіцыйнай беларускай школе на Лідчыне". У канцы вясны ў бібліятэцы будзе праведзены Дзень музея, прымеркаваны да 75-й гадавіны пачатку Вялікай

Айчыннай вайны. А бліжэй да канца года, у сувязі са 125-годдзем з дня нараджэння вялікага класіка беларускай літаратуры Максіма Багдановіча, раённая бібліятэка рэалізуе літаратурны праект "Чытаем разам Багдановіча". У рамках праекту - конкурс чытальнікаў. Лепшыя чытальнікі па выніках конкурсу будуць запрошаны на Літаратурна-музычныя зазімкі "І зорка гарыць, і не вяне вянок".

Удзельнікі круглага стала праслухалі лекцыю "Архівы і іх месца ў інфармацыйным грамадстве", з якой перад аўдыторыяй выступіў малодшы навуковы супрацоўнік інстытута гісторыі Акадэміі навук, наш малады зямляк Кірыл Сыцько.

Акрамя круглага стала, у рамках Дня спецыяліста ў бібліятэцы адбыліся адкрыты прагляд часопісаў, газет, электронных і іншых краязнаўчых выданняў, экскурсія для гасцей па ўстанове.

Алесь МАЦУЛЕВІЧ.

У Мажэйкаве адкрылася выстава старажытнасцяў

2 лютага ў філіяле "Мажэйкаўскі дом культуры" Лідскага раёна адбылося адкрыццё выставы старажытнасцяў "І рук, і сэрца шчодры дар" у рамках Года культуры. На выставе прадстаўлены экспанаты хатніх рэчаў: кросны, матавіла, калаўротак і шмат іншага. Таксама ёсць экспанаты ткацтва, вышывання, у іх ліку спадніца, якой больш за 140 год.

Зборам экспанатаў супрацоўнікі Дома культуры пачалі займацца зусім нядаўна, але для першай выставы - больш чым дастаткова. У планах работнікаў не спыняцца на дасягнутым, а далей папаўняць экспазіцыю новымі прадметамі старажытнасці, пашыраць плошчу выставы ў далейшым. Большасць экспанатаў падаравалі Дому культуры жыхары Мажэйкаўшчыны.

На адкрыццё выставы прыйшлі вучні мясцовай школы, працаўнікі спіртзавода.

Наш кар.

Аўтары цалкам адказныя за падбор і дакладнасць прыведзенай інфармацыі. Рэдакцыя рукапісы не вяртае.

Газета надрукавана ў Лідскай друкарні. 231300, г. Ліда, вул. Ленінская, 23.
Выдавец: Установа інфармацыі "Выдавецкі дом ТБМ".
Газета падпісана да друку 15.02.2016 г. у 17.00. Замова № 272.
Аб'ём 2 друкаваных аркушы. Наклад 2000 асобнікаў.
Падпісны індэкс: 63865.
Кошт падпіскі: 1 мес. - 9800 руб., 3 мес. - 29400 руб.
Кошт у розніцу: па дамоўленасці.

Рэдактар Станіслаў Вацлававіч Суднік

Рэдакцыйная калегія:

Алена Анісім, Юрась Бабіч, Юля Бажок, Марыя Баравік, Вінцук Вячорка, Аляксей Карпенка, Эла Оліна, Ігар Пракаповіч, Аляксей Пяткевіч, Станіслаў Суднік, Павел Сцяцко, Алес Трусаў, Дзяніс Тушыньскі, Аляксей Шалахоўскі.

<http://naszaslowa.by/> <http://pawet.net/>
<http://kamunikat.org/> <http://tbm-mova.by/>
<http://nashaslova.mns.by/>

Заснавальнік:

ТБМ імя Францішка Скарыны.

Пасведчанне аб рэгістрацыі № 908 ад 18 снежня 2009 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Адрас рэдакцыі:

231293, Лідскі р-н, в. Даліна.

Адрас для паштовых адпраўленняў:

231282, г. Ліда-2, п/с 7.

E-mail: naszaslowa@tut.by